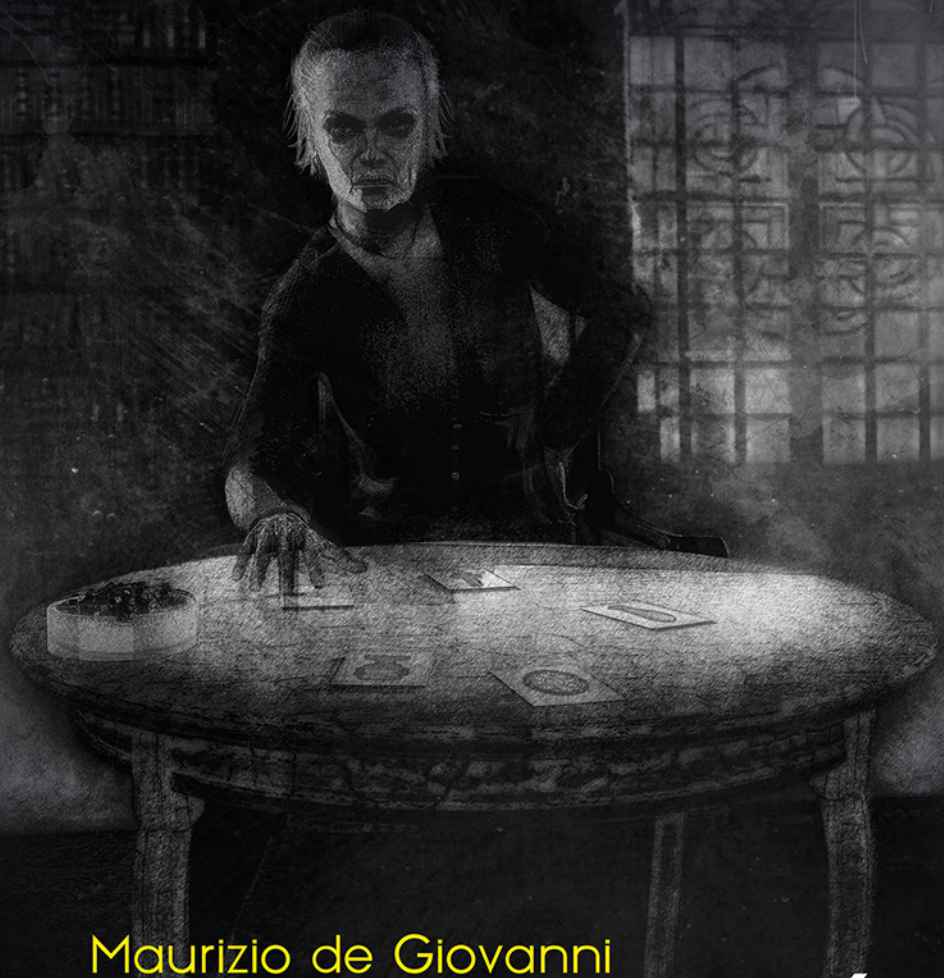

JARO KOMISAŘE RICCIARDIHO

Maurizio de Giovanni

PROKLETÍ

Maurizio de Giovanni

PROKLETÍ

Maurizio de Giovanni

PROKLETÍ

JARO KOMISAŘE RICCIARDIHO

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Vydáno na základě smlouvy se společností The Italian Literary Agency.

Copyright © Maurizio de Giovanni, 2008

Translation © Helena Schwarzová, 2017

Cover Illustrations © Žaneta Kortusová, 2017

Cover Art © Lukáš Tuma, 2017

Czech Edition © Nakladatelství Epoque, 2017

ISBN 978-80-7557-439-8 (pdf)

Komisař Ricciardi

1. Bolest

Zima komisaře Ricciardiho

2. Prokletí

Jaro komisaře Ricciardiho

3. Il posto di ognuno

L'estate del commissario Ricciardi

4. Il giorno dei morti

L'autunno del commissario Ricciardi

5. Per la mano mia

Il natale del commissario Ricciardi

6. L'omicidio Carosino

Le prime indagini del commissario Ricciardi

7. Vipera

Nessuna resurrezione per il commissario Ricciardi

8. Febbre

Racconto contenuto nell'antologia Giochi criminali

9. In fondo al tuo cuore

Inferno per il commissario Ricciardi

10. Anime di vetro

Falene per il commissario Ricciardi

11. Serenata senza nome

Notturmo per il commissario Ricciardi

12. Rondini d'inverno

Sipario per il commissario Ricciardi

Obsah

Kapitola první
Kapitola druhá
Kapitola třetí
Kapitola čtvrtá
Kapitola pátá
Kapitola šestá
Kapitola sedmá
Kapitola osmá
Kapitola devátá
Kapitola desátá
Kapitola jedenáctá
Kapitola dvanáctá
Kapitola třináctá
Kapitola čtrnáctá
Kapitola patnáctá
Kapitola šestnáctá
Kapitola sedmnáctá
Kapitola osmnáctá
Kapitola devatenáctá
Kapitola dvacátá
Kapitola dvacátá první
Kapitola dvacátá druhá
Kapitola dvacátá třetí
Kapitola dvacátá čtvrtá
Kapitola dvacátá pátá
Kapitola dvacátá šestá
Kapitola dvacátá sedmá

Kapitola dvacátá osmá
Kapitola dvacátá devátá
    Kapitola třicátá
Kapitola třicátá první
Kapitola třicátá druhá
    Kapitola třicátá třetí
Kapitola třicátá čtvrtá
    Kapitola třicátá pátá
    Kapitola třicátá šestá
Kapitola třicátá sedmá
    Kapitola třicátá osmá
    Kapitola třicátá devátá
        Kapitola čtyřicátá
Kapitola čtyřicátá první
Kapitola čtyřicátá druhá
    Kapitola čtyřicátá třetí
Kapitola čtyřicátá čtvrtá
    Kapitola čtyřicátá pátá
    Kapitola čtyřicátá šestá
Kapitola čtyřicátá sedmá
    Kapitola čtyřicátá osmá
Kapitola čtyřicátá devátá
        Kapitola padesátá
Kapitola padesátá první
Kapitola padesátá druhá
    Kapitola padesátá třetí
Kapitola padesátá čtvrtá
    Kapitola padesátá pátá
    Kapitola padesátá šestá
Kapitola padesátá sedmá

Kapitola padesátá osmá
Kapitola padesátá devátá
Kapitola šedesátá
Kapitola šedesátá první
Kapitola šedesátá druhá
Kapitola šedesátá třetí
Kapitola šedesátá čtvrtá
Poděkování

Kapitola první

Nikdo to nemohl vědět, ale toho odpoledne se z nebes snášel poslední zimní déšť. Na ulici se odrážela ve vzduchu bez sebemenší známky větru slabá záře nehybně visících lamp. V tuto večerní hodinu svítilo jen světlo holičství, kde holič leštil mosaz zrcadla.

Ciro Esposito byl na svou profesi náležitě hrdý. Povolání se naučil už jako dítě, když zametal hromady vlasů na podlaze živnosti, která byla nejdříve dědečka a potom tatínka. Chovali se k němu jako k ostatním zaměstnancům, dokonce dostal i nějaký ten pohlavek navíc, když podal břitvu či vlhký ručník s vteřinovým zpožděním. Ale hodilo se mu to. Nyní, zrovna jako tehdy, byli zákazníci jeho salónu nejen ze čtvrti Sannità, ale i ze vzdálené čtvrti Capodimonte. Měl s nimi výborné vztahy: věděl, že se chodí k holiči nejen stříhat a holit, ale hlavně si užít chvilku volnosti, kdy jsou osvobozeni od práce i od manželek, v některých případech i od strany. Vycvičil si obzvláštní citlivost, která mu umožňovala povídat si či být ticho a mít vždy připravenou poznámku na oblíbená témata zákazníků.

Stal se z něj uznávaný znalec fotbalu, žen, peněz a cen, úcty a ponížení. Vyhýbal se politice, která byla v té době nebezpečnou pūdou. Jednomu pouličnímu zelináři, který nadával na to, jak je těžké sehnat zboží, rozbili čtyři neznámí křupani kárku se slovy, že je špinavý poraženec. Vyhýbal se i pomluvám, protože člověk si nemohl být nikdy jistý. Byl pyšný na to, že jeho salón je jakýmsi společenským klubem – a právě proto si dělal starosti, aby příhoda, která se tu před měsícem přihodila, nevrhla stín na jeho ctěnou aktivitu.

V jeho holičství se zabil muž. Byl to starý zákazník, který chodil už k jeho otci. Žoviální a sdílný pán, pořád si stěžoval na manželku, děti a peníze, kterých nikdy nebylo dost. Státní úředník, nepamatoval si kde,

nebo to možná ani nikdy nevěděl. Poslední dobou byl zasmušilý, roztržitý, nemluvil ani se nesmál vyhlášeným Cirovým vtipům: nechala ho manželka a vzala si s sebou i jejich dva syny.

Stalo se to znenadání, když mu opatrně břitvou holil levý knír, zákazník ho chytl za zápěstí a jedním rozhodným pohybem si rozřízl krk od ucha k uchu. Ještě štěstí, že u toho byl Cirův pomocník a dva zákazníci, jinak by bylo nemožné dokázat policii a soudci, že se jednalo o sebevraždu. Okamžitě vše uklidil, příští den nechal zavřeno a dával si velký pozor, aby nic nevyšlo najevo. Pomohlo, že mrtvý byl z jiné čtvrti. V tak pověřivém městě stačilo k rozšíření špatné pověsti opravdu málo.

Na to vše myslel Ciro Esposito toho posledního zimního večera, když uklidil a chystal se zavřít dvě těžké dřevěné okenice, které chránily vchod do holičství. V ulici Salvator Rosa byl jediný, kdo pracoval do tak pozdních hodin. Ale den ještě neskončil. Do holičství vešel muž mumlající pozdrav.

Ciro ho znal: byl to jeden z nejpodivnějších zákazníků. Byl střední hubené postavy a velice mlčenlivý. Bylo mu kolem třicítky; měl snědou pleť a úzké rty. Bezvýrazný ve všem, až na ty zelené skelné oči a na to, že nenosil nikdy klobouk, dokonce ani v plné zimě. To málo, co o něm věděl, ho uvádělo v jeho přítomnosti do rozpaků. V těchto dobách se neslušelo neuspokojit zákazníky, zvláště ty stálé, ale zejména tento nepatřil mezi ty příjemné. Pozdravil, posadil se a zavřel oči, jako kdyby spal; seděl v křesle vzpřímeně, téměř toporně.

„Dobrý večer, pane. Tak co budeme dělat?“

„Jenom vlasy, děkuji. Ne příliš nakrátko. Jen tak narychlo.“

„Ano, pane, hned to bude, nebudu vás zdržovat. Posadte se.“

Muž si sedl. Rychle se kolem sebe rozhlédl a Ciro viděl, jak sebou trhl a na chvíli zatajil dech. Byla to sugesce, nebo se opravdu díval na židli vzadu v salónu, tu od mrtvého? Holič si pomyslel, že se stává tou myšlenkou posedlý: připadalo mu, že všichni příchozí si všimají krvavých skvrn, které tak pracně odstranil.

Zákazník si prudkým pohybem odhrnul z čela pramen neposlušných vlasů, který mu padal na úzký nos. V umělém světle vypadal bledší, jako by trpěl na játra: snědá barva se teď jevila jako žlutavá. Muž si povzdechl a zavřel oči.

„Pane, je vám dobře? Můžu vám nabídnout sklenici vody?“

„Ne, ne. Prosím vás, dělejte rychle.“

Ciro začal kvapně sestříhávat vlasy na zátylku. Nemohl vědět, na co se muž se zavřenýma očima nechtěl koukat.

Ze zadní části místnosti zákazník viděl muže s hlavou vtěsnanou mezi ramena, rukama spuštěnými na nohou, černou látkou uvázanou na zadní části krku a pohledem obráceným do zrcadla na stěně. Hned nad látkou byla ohromná řezná rána jako úsměv nakreslený dítětem, ze kterého rytmicky vytékala krev. Přes zavřená víčka cítil, jak k němu mrtvola pomalu otáčí hlavu: mírné lupnutí krčních obratlů, vlhké drhnutí okrajů rány.

„*Teď chceš vidět, co bude říkat ta děvka. Teď, když vzala dětem otce.*“

Zákazník si dal ruku na spánek. Ciro byl stále více nespůj. V tuto večerní hodinu už nikdo nechodí a ten flákač pomocník odešel už před pěknou chvílí. Co se mohlo ještě přihodit? Nůžky cvakaly čím dál rychleji. Muž měl pevně zavřená víčka a holič si všiml perliček potu na jeho čele. Možná měl teplotu.

„Už to skoro je, pane. Dvě minutky a můžete jít.“

Ze zadní části místnosti mrtvý opakoval svůj náрек. Venku za otevřenými dveřmi mlčela ulice a čekalo jaro. Jako by se vše zastavilo.

Muž slyšel cvakat nůžky jako šilená klepeta, byl rozhodnutý neposlouchat. „*Ale co chceš vidět? Teď už neuvidíš nic. Ani to, co říká ta děvka, ani nic jiného.*“

Holič s hlubokým oddechnutím sundal ručník z krku zákazníka.

„A je to, pane. Hotovo.“

Poté, co zákazník pohodil několik mincí na stoleček, který sloužil jako pokladna, vyšel ven na vzduch, aby se pořádně nadechl. Připadalo mu, že se dusí.

Vlhký večer obstoupil Luigiho Alfreda Ricciardiho, komisaře mobilní jednotky veřejné bezpečnosti při policejním ředitelství v Neapoli. Muže, který viděl mrtvé.

Tonýno Iodice přišel domů, kde čekaly manželka, matka a tři děti. Byl to mizerný den. Jako každý večer se zastavil v průjezdu starého domu v ulici Montecalvario, aby si oblékl svou masku – masku unaveného, ale spokojeného otce rodiny; člověka, kterému to dobře vycházelo. Věděl, že to není správné, ale dělal to pro *jejich* dobro. Nechtěl tu tíhu házet i na jejich bedra.

Byl to on, kdo celou noc zíral do stropu a poslouchal dýchání celé rodiny; další den v poklidu. Kdo ví, jak dlouho můžeme takto pokračovat? Bylo na něm počítat a přepočítávat účty, stále stejné peníze a stejné dny, kdy čekal na datum vypršení splatnosti směnky a hledal slova, která by mohla přesvědčit tu bábu, aby mu dala ještě další možnost.

Tonýno měl pojízdný stánek s pizzou, a když se nad tím teď znovu zamýšlel, nebylo to špatné. Potíž byla, že to nepochopil včas a chtěl změnu. Vstával ráno v pět, připravil si těsto a olej a dal do pořádku celý stánek; když byla zima, zachumlal se, co to šlo, jinak se připravil na pohavek strašného letního slunce... a vyrážel do města. Stále stejná ulice, stejné tváře, stejní zákazníci.

Tonýna měli rádi: hlasitě si prozpěvoval, měl krásný hlas, to mu říkala jeho matka i zákazníci. Laškoval s pěknými paničkami, dělal, že je do nich zamilovaný, a ony se smály a říkaly mu: „Tak dobře, Tony, dej mi pizzu a padej.“ Patřil k těm, co rozdávali dobrou náladu. S jeho pojízdným stánkem, hvízdáním a příjemným hlasem ho znali všichni. I policisté se dívali na druhou stranu a nechtěli po něm žádná povolení a licence. Naopak, někdy se přiblížili a on jim nabídl pizzu, aniž po nich chtěl zaplatit. Ubíhaly měsíce a roky, oženil se a jeho krásná Concettina byla veselá a chudší než on. Pak přišli na svět hned za sebou Mário, Giuseppe a Lucietta. Krásní jako maminka a hluční jako tatínek, ale hladoví jako oba rodiče dohromady. A pojízdný stánek pomalu přestával stačit.

Právě tehdy se Tonýno utvrdil v myšlence, že pokud nezkusí dělat něco lepšího, budou hladovět. A pak nikdo nic neříkal, ale všichni byli stále chudší a raději si vystačili s tím málem, co slupli doma. Zákazníků ubývalo a s nabídkou „pizza za osm dní – dnes jez a zaplat' za týden“ mnozí jedli a zmizeli.

A tak uvažoval, že na oběd chodí bohatí – a že bohatí se chtějí posadit u stolu, poslechnout si muzikanta s mandolínou, pít a slavit. Starý kovář z uličky San Tommaso odcházel do penze a nabízel uvolněný prostor. Vešly se tam nejméně dva dlouhé stoly a jeden malý, možná i dva. Ze začátku by dělal pizzy on a Concetta by obsluhovala. Potom, až by se to rozjelo, by jim pomáhal nejstarší syn Mário.

Vzal maminciny úspory a požádal příbuzné a přátele o vše, co mohl žádat, ale stále mu chyběla hromada peněz. S prodaným pojízdným stánkem už nemohl couvnout. Tak mu jeden kamarád řekl, že jakási stařena ve čtvrti Sanità půjčuje peníze za malý úrok a na dlouho.

Šel za ní a přesvědčil ji. Uměl přesvědčovat lidi a staré ženy zvláště. Dostal peníze, které potřeboval, a před šesti měsíci otevřel pizzerii.

Na inauguraci přišli všichni; příbuzní, přátelé a známí. Stařena ne, řekla mu, že nerada chodí ven. Přišli a jedli celý den i den následující a připíjeli na dobrý chod lokálu a on si nenechal nic zaplatit. Jenomže potom se už přátelé a příbuzní neobjevili.

Tonýno pochopil, že závist zasahuje více než střely, jak říkávali staří lidé. Měli pravdu. Jistě, občas se někdo zastavil, ale lokál nebyl na hlavní ulici, proto o něm museli lidé vědět, aby tam přišli: a nikdo o něm nevěděl. Jak pomalu plynuly dny a měsíce, Tonýno si uvědomil, že udělal hloupost. Utratil příliš peněz za vybavení a zařízení, peníze, které se mu už nevrátí. Stařena mu po třech měsících prodloužila lhůtu s vyšším úrokem o další dva měsíce, pak mu s křikem dala ještě jeden měsíc a vyhodila ho z domu; pohrozila mu, že to bylo naposledy a že musí příště zaplatit.

Tonýno otevřel dveře svého domova a Lucietta mu skočila do náručí a začala ho pusinkovat. Slyšela ho přicházet vždy jako první. Pevně ji

držel a s úsměvem na tváři se šel přivítat se zbytkem rodiny. Sevřelo se mu hrdlo. Zítra vyprší směnka, už naposledy. A on neměl ani polovinu peněz.

Kapitola druhá

Jaro dorazilo do Neapole 14. dubna roku 1931 po druhé hodině ranní. Jako obvykle přišlo se zpožděním, a to po velkém lijáku s poryvem nového jižního větru. Nejdříve si toho všimli psi na dvorcích statků Vomera a v přístavních uličkách. Zvedli čenichy a zavětrili ve vzduchu, aby se pak s povzdechem opět uložili ke spánku.

Příchod jara se odehrál v tichosti, když město odpočívalo během těch dvou hodin, kdy končí hluboká noc a začíná brzké ráno. Odehrálo se to bez oslav a bez lítosti. Jaro nevyžadovalo vítání ani potlesk. Zaplavilo ulice a náměstí a trpělivě čekalo u zavřených dveří a oken.

Rituška nespala, jen dělala, že spí. Někdy to fungovalo. Někdy se zastavil a díval se na ni a pak šel zpátky na vestavěné patro. Potom slyšela vrzání staré postele, jak se převaloval, a pak hlučné chrápání. Hrozný zvuk, který byl pro ni nádherný, protože ji ušetřil hrůzy. Někdy. Někdy jí bylo dopřáno spát.

Ale tu noc se ťukající jaro promíchalo s krví ztrpkou levným vínem z hospody na konci ulice. Nepomohlo jí dělat, že spí. Pokaždé, když na sobě cítila otcovy ruce, myslela na mámu. A proklínala ji, že zemřela.

Carmela ve spánku naříkala – artritida byla jako rozžhavené železo, které jí ničilo kosti. Nebyla jí zima, chránila ji pořádná přikrývka a stěny nebyly vlhké. Kdyby byla stařena vzhůru a nebyla by ponořena do bezesného spánku, pyšně by si prohlížela květinové tapety, které si nechala nedávno nalepit. Kdyby byla vzhůru, tak by si myslela, že těmi všemi květinami na zdech si koupila jaro a že s jeho příchodem budou květiny na balkóně a v domě závodit.

Ale Carmele nebude jaro dopřáno. Květiny ano. Těch bude mít dost. Ale neuvidí je.

Emma se opatrně obrátila na bok, aby nevzbudila manžela, který spal po její levici. Ze zkušenosti věděla, že když ho probudí pohyb měkké vlněné matrace dřívě, než má vstávat, vyhrotí se tisíce chorob starého egoisty. Pozorovala jeho profil v polotmě. Přes hedvábné záclony sem dopadalo světlo lamp. Milovala ho někdy? Jestli ano, tak si to nepamatovala.

Usmála se do tmy, oči se jí zableskly jako kočky. Už ani jednu noc, ani jedno jaro bez lásky. Manžel spal s otevřenou pusou, se sítkou na hlavě a s noční košilí zapnutou až ke krku. *Bože, jak ho nenávidím.*

Přes prkna, která přehrazovala dveře přízemního bytu, slyšel Gaetano venku na ulici myši. Přes den zalézaly mřížkami do nových kanálů, až na ty velké a nemocné, které děti honily a zabíjely je. Ale v noci, a to už skoro týden, je slyšel běhat po ulici. Asi se blížilo teplo. Maminka konečně usnula. Slyšel, jak ještě před hodinou dusila blízko něj své vzlykání. Potom ji přemohla únava z celého dne. Dvě hodiny pokoje, možná tři, než znovu začne. On ne, on neusnul. Myslel na jejich rozhodnutí. Bylo to nutné. Nemohli už takto dál. Zavřel oči a jako každou noc čekal, až začne svítat.

Attilio nemohl usnout. Toho večera byl výborný, ale jako obvykle si toho nikdo nevšiml. Zatímco ve tmě kouřil, cítil ošklivou frustraci, společníci mnoha nocí, jak ho užírá. Aniž by něco viděl, rozhlédl se okolo. Pomyslel si, že tu stejně není co k vidění. Až na tu bídu. A přesto to cítil teď jako už celý život: stane se bohatým, slavným, uctívaným a zbožňovaným. Jako ten nadutý budižkničemu, co nebyl víc než on. Začněme od peněz. Peníze přinesou to ostatní. Máma mu to opakovala od kolébky. Především peníze. Ještě jeden týden. A pak bude konec smutným pokojům v bídných penzionech.

V hloubi neklidného spánku Filomena snila. Ve snu se chystala vyjít ven zahalená do dlouhé černé šály a s obličejem, jako vždy, zakrytým, aby byla nenápadná.

Na dveřích bylo červeně velkým písmem napsáno *děvka*. Tak jednoduše a jasně, jako kdyby to bylo příjmení. Viděla se, jak sklonila zahaleně hlavu, vinná bez viny. Děvka. Bez mužů, bez lásky, bez pohledů a úsměvů. Přesto děvka. Ve snu pocítila úzkost, strach, že její syn najde ten nápis, až se vrátí domů. Rukama mokřýma od pláče ho zkoušela smazat, ale čím více se snažila, tím více se nápis zvětšoval a zanechával jí červené ruce. Červené od pradávny viny. Být krásná.

První noc nového ročního období Enrika spala. Na nočním stolku byly brýle, kniha a sklenice naplněná do polovičky vodou. Domácí župánek složený na malém křesle pod vyšivacím rámečkem.

Neznámý dotek, cizí vůně a dvě oči, co jí pozorovaly v temnotě snu. Zelené. Mladá žena ve snu cítila, jak jí příchod jara rozproudil krev.

Na hony vzdálený, ale ve skutečnosti jen pár metrů od ní, usnul jeden muž. Po jídle poslouchal trochu rádio, přičemž ji z okna pozoroval, jak vyšívá. Vcházel tak do života druhých, jako by to byl jeho vlastní. Dotýkal se předmětů jinýma rukama, smál se jinými ústy a přitom si představoval zvuky a hlasy, které přes sklo neslyšel.

Potom spánek plný nového neklidu. Cítil pod kůží zvláštní úzkost, skoro nevolnost, a zatím to bylo jaro! Krev si hledala cestu. A nakonec tma s obrazy jeho strašáků, poslední vzpomínka na nevinost dítěte.

Ve snu se muž stal znovu dítětem, bylo léto a žár mu spaloval kůži. S hlavou skloněnou, jako vždy sám, si běžel hrát do vinice, která susedila s dvorkem otcova domu. Ve snu cítil pach svého potu a vůni hroznů. A krve. Krve muže, který seděl na zemi ve stínu, nohy natažené, ruce položené na zemi, hlavu mírně skloněnou k rameni. Rukojeť ob-

rovského nože mu trčela z hrudníku jako zrůdný pahýl třetí ruky. Ve snu muž zatajil dech naivním údivem.

Jako tenkrát mrtvola zvedla hlavu a jako tenkrát k němu promluvila. Nejstrašnější bylo, že mu přišlo přirozené, že mrtvola mluví, zrovna jako tehdy. Ve snu se potom znovu obrátil a utekl. Muži, kterým se ono dítě stalo, unikl ze spících úst sten. Nepodaří se mu utéci. Stovky a tisíce mrtvých k němu budou promlouvat neznámými ústy a tolikrát na něj i budou hledět prázdnými pohledy a vztahovat k němu zlomené prsty.

Venku za okny čekalo jaro.

Kapitola třetí

Rád se procházel časně zrána, kdy bylo v ulicích málo lidí a málo hluku, až na vzdálené pokřiky pouličních prodavačů. Nemusel si s nikým vyměňovat pohledy, nemusel mít skloněnou hlavu, aby neukazoval svou tvář, své oči.

Věděl, že má silně vyvinutý čich. Nebylo to nic příjemného, aby se to nepletlo, bylo mnohem více zápachů než příjemných vůní. Ale když bylo ráno jako právě toto, bylo cítit i přes výpary stoupající z prohnílych čtvrtí schovanou vůni zeleného kopce, který se tyčil nad mořem. Připomínalo mu to vůně vesnice Fortino v Cilentu, kde se narodil a kde byl naposledy šťasten, aniž by to věděl: bujná příroda, která vítala lidi jako matka.

Lehce příjemný pocit a obava. Věděl, co ho čeká. *Jaro*, pomyslel si při chůzi k Danteho náměstí, *mění duše jako listy stromů*. Rigidní a tmavé rostliny, silné a zpevněné staletým čekáním, začaly v tomto období bláznit a ukazovat křiklavé květy, takže i vyrovnaným osobám se počaly v hlavě rodit nejpodivnější myšlenky.

Ač bylo Ricciardimu něco málo přes třicet, každý den se setkával s tím, čeho byl schopný každý jednotlivec, i ten, který vypadal, že má ke zlu daleko. Viděl toho mnohem více, než by si býval přál a než by býval chtěl. Viděl bolest.

Bolest, která pohlcuje, bolest, která se neustále opakuje. Zlost, hořkost, dokonce i ironie se objevovaly v poslední myšlence před smrtí. Poznání, že přirozená smrt uzavírá účty se životem. Nezanechávala během následujících dnů nejisté stopy bytí; přestříhla všechny nitě a zacelila všechny rány před tím, než se dala se svým nákladem na cestu, přičemž si třela kostnaté ruce o černou tuniku. Násilná smrt ale ne, neměla na to čas. Musela odejít ve spěchu. V těchto případech se odehrávalo na

scéně představení, které nabízelo jeho očím inscenaci nejzazší bolesti. Ta se navalila na něho – jediného diváka prohnílého divadla lidského zla. Říkal tomu ta Záležitost. A myšlenka, že náhlá smrt neměla možnost vyrovnat všechny účty, se na něho přenášela a žádala pomstu. Kdo takto odcházel, neustále se ohlížel. A zanechával vzkaz, který Ricciardi zaznamenával, když slyšel tu poslední utkvělou myšlenku neustále se opakovat.

Na náměstí Carità se otevíraly první balkóny a začalo být živo. Cestou na policejní ředitelství si Ricciardi uvědomil, jako ostatně každé ráno, že neměl při výběru povolání jinou možnost; mohl dělat pouze toto a žádné jiné. Neměl by sílu tu bolest přehlížet a utíkat před ní na druhou stranu nebo utrácet všechny své peníze cestováním po světě. Nemohl by se schovat sám před sebou. Věděl, že jeho vzdálení příbuzní nechápali proč on – jediný syn zesnulého barona z Malomonte – nedělá barona z Malomonte a netěží ze společenské pozice, kterou mu toto příjmení umožňuje. Věděl, že i jeho chůva, sedmdesátiletá Róza, která se o něj od dětství starala, by ho ráda viděla vyrovaného a klidného. Nikdo si neuměl vysvětlit jeho mlčení, sklopené oči a neustálou ponurost, která ho zahalovala.

Ale Ricciardi dobře věděl, že neměl na vybranou. Musel jít proti vět-ru, zasažen mívivou poslední bolestí mrtvých, které potkával. Aby mohl pokračovat v práci, kterou smrt neměla čas dokončit.

Nebo se o to alespoň snažit.

V poklidné atmosféře brzkého rána vešel Ricciardi do budovy policejního ředitelství. U vchodu se ve vrátnici pokusil vstát polospící vrátný a zasalutovat, ale podařilo se mu jen shodit židli na zem s tupým rámusem dřeva, který se rozlehl po celém nádvoří. Naštvaně udělal za komisařovými zády gesto paroháče, protože ten ani nenaznačil pozdrav.

Ricciardi nebyl u personálu, hlídek a zaměstnanců příliš v oblibě. Ne že by se choval špatně či byl příliš tvrdý. Naopak, pokud tu byl někdo,

kdo kryl chyby a nedbalosti ostatních před nadřízenými, pak to byl on. Spíše mu nerozuměli. Jeho samotářské a mlčenlivé chování zdánlivě bez slabostí a žádné informace z jeho osobního života nepomáhaly k navázání kamarádství a soudržnosti. Jeho neobyčejná schopnost vyřešit případy v sobě nesla něco nadpřirozeného; a neexistovalo nic, co by v tomto městě vyvolávalo více strachu. A tak se rozšířil a zakořenil názor, že pracovat s Ricciardim nepřináší nic dobrého. Přidělení k jeho případu často vyvolávalo okamžitá diplomatická onemocnění – nebo mu dokonce připisovali nepříjemné události, které s ním neměly co dělat.

Bludný kruh – čím více kolem sebe Ricciardi vytvářel prázdno, tím více se od něj lidé vzdalovali. Vypadalo to, že komisař si tohoto stavu nevšimá a ani tím netrpí.

Věc se neměla jinak ani s nadřízenými – s náměstkem ředitele a se samým ředitelem. Doba však nebyla taková, aby si mohli lehce dovolit postrádat muže s takovými schopnostmi. Řím stále častěji zasahoval do samosprávy policejního ředitelství, které muselo podávat hlášení o efektivnosti vyšetřování a mít viníka, který by mohl být předhozen tisku. Vládnoucí režim vyžadoval, aby obraz života ve fašistických městech přinášel jistotu a optimismus. Ricciardi se svým bleskovým a neobvyklým řešením byl perfektní.

Ale nepříjemný pocit, který jeho přítomnost vyvolávala, byl nepopiratelný. Byl nevítaný, a proto se mu nepřipisovaly žádné zásluhy ani mu nebylo umožněno postupovat v kariéře, jak by si podle výsledků zaslouhoval. Bez něj to nešlo, ale ocenění se mu nedostávalo. Na druhé straně, Ricciardi nevypadal, že by mu na kariéře záleželo. Byl neustále ponořen do práce, spíše služebník spravedlnosti než státní zaměstnanec. A bylo jedno, zda seděl ve své kanceláři nebo se procházel za bičujícího deště či letních veder skrze špinavé čtvrti, aby pokračoval v neúnavném hledání zdroje bolesti, která ho dusila.

Ale za zdí nedůvěry, jež ho obklopovala, byl přece jen jeden člověk, se kterým mohl počítat.

Kapitola čtvrtá

Praporčík Raffael Maione pil na balkóně svou kávu a vychutnával si výhled. Ve skutečnosti to, co měl v hrnku, vůbec nebyla káva. A nebyl si ani jistý, jestli si ještě chuť pravé kávy pamatuje. A ani se nemohlo říkat balkón – ne tomu malému parapetu se zábradlím, co majitel domu v ulici Concordia nechal postavit bez povolení asi před dvaceti lety. A nakonec síť tmavých uliček, které se vinuly až do ztracena, plné hladu a ubohého kšeftování... Vyžadovalo to hodně fantazie říkat tomu výhled.

Ale Maione měl fantazii a dokonce i optimismus. A Bůh to ví. A Bůh ví i to, kolik optimismu bylo zapotřebí, aby překonal určité chvíle svého života.

Zatímco tma ustupovala prvnímu světlu svítání, Maione nasával vzduch stejným způsobem, jako to před několika hodinami dělali psi. Dnes byla vůně odlišná. Snad to tentokrát vyjde, že tato nekonečná zima skončí. Další jaro, třetí bez Luky.

Někdy slyšel jeho smích. Krásný, bouřlivý a halasný smích, který ohlašoval jeho příchod. Kdo ví, jestli právě ten smích nebyl příčinou, že ho ztratil. To se nikdy nedoví. Maione se podíval na svou ruku a pak na celou paži. Byla snědá, pevná a silná, i když mu bylo už padesát let.

Luca ne, ten byl blondatý jako maminka. A stejně jako ona se stále smál. Jako ona? Vlastně od té doby Maione neslyšel smích své Lucie. Jistě, život šel dál – jak by se taky mohl zastavit s dalšími pěti dětmi v domě? Ale smích? Už nikdy více. Za zimních večerů, když už děti spaly a čas jako by se zastavil, přicházel veselý Luca a brával maminku do náruče a točil s ní jako s panenkou; nebo si dobíral jeho a říkal mu starý pupkáči. Pyšný na svou uniformu nováčka u policie.

Toho stále ještě studeného rána mu jaro přineslo vzpomínku na pach synovy krve. A vzpomínku, jak Ricciardi, ten divný mladík, se kterým

nikdo nechtěl pracovat, zůstal ve sklepe sám s mrtvým tělem dlouhých pět minut. A jak mu doručil od Luky poslední láskyplný vzkaz a používal něžná slova, která nemohl znát. Přitom mu pevně stiskl paži a díval se mu upřeně do očí. Ještě teď, po třech letech, mu běhal mráz po zádech láskou i hrůzou.

Od té doby se stal komisařovým strážcem. Nedovolil nikomu, aby o komisaři špatně mluvil nebo ho zesměšňoval.

Byl taky ochráncem komisařova zvláštního postupu, který spočíval v prozkoumání místa činu o samotě. Maione posílal všechny pryč, zatímco se komisař vcíťoval do toho, co se stalo; a někdy se stal i důvěrníkem toho mála, s čím byl Ricciardi ochoten se svěřit. Jednalo se o přemýšlení nahlas při vyšetřování, kdy Maione se svou prostou zkušeností vytušil rysy člověka. Jako by to pokaždé byla jeho osobní věc, jeho vlastní bolest, jeho potupa, která žádá pomstu, a křivda, která se musí napravit. Ne jako druzí, co vyšetřovali kvůli penězům, kariéře či moci: takových poznal mnoho. Ne, nebyl jako ti druzí.

Toho rána Maione myslel na to, že Ricciardi nebyl zas tak o mnoho starší než jeho Luca, možná o deset či o málo více let. Ale připadal mu jako stoletý stařec a opuštěný jako odsouzenec.

Maione přivřel oči, přejel si rukou tvář, na které již bylo cítit strniště, ač se před hodinou oholil, a najednou mu došlo, že právě díky tomuto zavržení mu byl komisař schopen doručit poslední synova slova. Otřásl se a šel dovnitř. Byl čas jít do práce.

Kapitola pátá

Nenáviděla to místo, a přece bez něj nemohla žít. O tom Emma přemýšlela, zatímco čekala; pokusila se o to již několikrát, ale nebyla schopná bez něj žít! Nenáviděla tu bandu hulákajících kluků. Nenáviděla to úzké a příkré schodiště, které vedlo do posledního patra, ty otrhané lidi, co tu mýjela: chudé nájemníky z domu a zákazníky, které potkávala a kteří jí uhýbali, aby mohla projít.

Chápala to – i ona se styděla. Ač nikdy nebyla v bordelu, představovala si, že i tam to tak chodí; nechat se poznat mohlo znamenat zničit si namáhavě vybudovanou pověst bez poskvrn.

A pak ten zápach. Česnek, žluklé jídlo a pachut' moče na ulici, v domovním průjezdu i v bytě. Někdy přinesla květiny, ale byly přijaty podezíravě, jako nevyšlovená žádost o slevu. Přinášela je jenom proto, aby do nich mohla dýchat a utéci tomu zápachu. Jistě, ta paní byla stará a staří lidé se neovládají. Ona byla šťastná, že je mladá, a minila co nejdéle taková i zůstat. A krásná. A bohatá. A žádoucí. A teď, když našla pravou lásku, byl život ještě hezčí a budoucnost zářivější. Říkali to všichni už několik let, že budoucnost národa je plná světla. Tak proč ne i ta její? Kolik bude muset ještě zaplatit za chybu, co udělali druzí, ale na kterou doplácela ona?

Potřebovala poslední povolení, konečné požehnání osudu. Svými city si byla jistá, ale nemohla si dovolit udělat znovu chybu. Už ne.

V bytě bylo horko. Vyšla si v teplém kabátě s pořádným kožesinovým límcem a půvabnou čepicí v pilotním stylu s klapkami na uších a odmítlá řidiče i automobil. Posledně četla v pohledu řidiče soucit a mrzutost z dlouhého čekání uprostřed desítek uličníků, kteří se snažili vylézt na impozantní vůz jako na železnou horu. Rozepnula si kabát. Chtělo se

jí kouřit, ale stařena to neměla ráda. Kde byla? Jak dlouho bude muset ještě čekat, než začne žít?

Ricciardi stál u okna své kanceláře a díval se na náměstí Municipio. Ulice byla ještě mokrá od nočního lijáku, ale teď bylo nebe modré a bez mraků. Lehký vánek přinášel vůni moře.

Stromy v parku na náměstí byly tvarované, aby mohly poskytnout útočiště na lavičkách z tepaného železa. Čtyři zelené kiosky s novinami a nápoji začaly zrovna vítat první zákazníky.

Pár kočárů, čtyři automobily a jedna dodávka. V dálce za náměstím kouřily tři komíny anglického výletního parníku, který tu byl několik dní zakotvený. Nad tím vším se tyčil mohutný hrad Maschio Angioino.

Několik živých. Žádný mrtvý. Ricciardi si dopřál hluboký nádech a zadržel dech. Pomalu vydechl. Nechal město za zády a obrátil se čelem do kanceláře, „Ricciardiho cely“, jak ji nazývali kolegové.

Žena znovu sledovala rituál se sevřeným hrdlem a bušícím srdcem. Milionkrát si řekla, že to jsou hlouposti a po jedenamilionté tu byla znovu, aby prožila ty krásné a hrozné pocity. Osud. Viděla, jak se osud naplňuje.

Stařena byla jedinečná. Nejdříve se vysmívala vyprávění znuděných kamarádek, které vyplňovaly svá odpoledne bez lásky sněním o zítřku plném života. Párkrát některou i doprovodila a byla svědkem směšných scén. Čarodějnice jako z jeviště, s posluhy, kteří předstírali, že jsou duchové a promlouvali ponurými hlasy ze záhrobí. Jenomže záhrobí byla díra ve dřevě, navíc špatně schovaná za poloodhrnutou záclonou.

Pak jednoho dne poznala Attilia. Po divadle, kam šla jako vždy sama, a toho samého kouzelného večera, kdy se náhodou setkala se stařenou. Nejdříve ji měla za žebračku a nevíšmavě ji přešla, když se k ní stařena přiblížila vleklým krokem. Ale ta ji uchopila za paži a ve tmě se na ni upřeně dívala, a tak se Emma zastavila, celá zmatená. Potom jí bez

servítek řekla drásavým hlasem, kterému pak mnohokrát dychtivě naslouchala, že je nešťastná, protože má v srdci prázdno.

Ta věta! V srdci prázdno... Jak mohla vědět, že ona o sobě říká přesně to samé, že má v srdci prázdno? Attilio prudce a nečekaně zakročil. Jak byl silný a krásný v podloubí divadla a potom v dešti. S přehnaným rozhořčením odehnal stařenu. Ta jí ale stačila pošeptat adresu. A ona tam druhý den šla. A od té doby stále, stokrát, aby následovala cesty, které jí stařena ukazovala, aby si vyjasnila pochyby a překonala mezníky, před kterými si byla nejistá. Bez stařeny se Emma ani nenadechla, dávala jí to málo, o co si řekla. Bývala by jí dala dvakrát, třikrát, stokrát tolik. Platila si sílu žít.

I tentokrát se jednalo o život. Čekala na definitivní rozhodnutí, ale ve svém nitru již znala odpověď: Tentokrát by se mohla možná poprvé cítit šťastná, tentokrát si bude moci vybrat lásku. Instinktivně sevřela nohy při pomýšlení na jeho ruce, punčochy mírně zašustily a ona se zastyděla, protože věřila, že jí stařena čte bez problémů v myšlenkách. Ale ta si s námahou sedala ke stolku, trpěla určitě bolestmi kostí. Dolehl k ní zápach česneku a moče, pomalu zamrkala. Zdeformované prsty se pomalu přibližovaly k balíčku umaštěných karet. Zadržela dech.

Kapitola šestá

V bytě nebyly záclony, závěsy ani svíčky. Žádná podívaná, až na jednoduché květy tapet na stěnách. To byla jedna z prvních věcí, kterých si spolu se zatuchlým zápachem všimla a které ji překvapily, když sem poprvé celá udýchaná vyšla po příkrém schodišti. Z toho, co mohla vidět, to byl prostý byt – jedna místnost, která vedla do malé kuchyně, a jedny zavřené dveře.

Stařena míchala karty s obvyklou, překvapivou rychlostí pokřivených prstů a něco šeptala. Emma nikdy tomu brumlání neporozuměla. A ani to vědět nechtěla. Poté, co stařena přeřikala svou temnou zaříkávací formuli, plivla třikrát na karty. Emma si jasně pamatovala, jaké pocítila zhnusení, když to viděla poprvé. Měla chuť se zvednout a utéct, ale síla těch pohybů ji ochromila. Kapky slin hned zmizely, smazaly je obratné ruce a samotné karty, které klouzaly jedna přes druhou. Najednou jí nabídla s elegancí krupiéra balíček karet k sejmutí. Emma si povzdychla, měla ruce zpocené. Stařena vzala polovičku karet a položila je na špinavý ubrus. Ze zbytku karet udělala osm hromádek a uspořádala je do kříže. Potom se jí podívala přímo do očí. Po dlouhém okamžiku, kdy měla žena pocit, že se propadá do petrolejového moře, ukázala na hromádku uprostřed kříže. Stařena za stálého ticha přikývla. Od chvíle, co sem přišla, nebylo vyřčené jediné slovo.

Stařena na tu hromádku prudce bouchla pěstí, což Emmu pokaždé vylekalo, a skřehotavým hlasem řekla: „Tajemný mnichu, dej mi hlas!“

Na balkóně vzlétlí dva vyplašení holubi. Na ulici o tři patra níže utichl na chvíli křik dětí. Čas se zastavil, zatímco žena byla znovu svědkem magie, které slepě a celým srdcem věřila. Stařena měla nyní zavřené oči a hlasitě dýchala; semknutá ústa, bílé vlasy stažené do drdolu, hlavu

zastrčenou mezi rameny, sevřené pěsti na stole. Po chvilce se uvolnila, zhluboka se nadechla a vzala první kartu z vybrané hromádky.

Mincový král.

Filomena Russová vyšla z přízemního bytu. Byla jí zima, proto si držela na krku pevně zavázaný šátek. Tento rok jí připadala zima nekonečná. Ledový vítr jí projel tělem, když se zastavila, aby zavřela na zástrčku dřevěné dveře. Uviděla ten nápis křídou. *Děvka.*

Parchanti, pomyslela si. *Parchanti zatracení.*

Fíková ulička byla úzká, slepá odbočka v polovině jedné z ulic vedoucích Španělskou čtvrtí. Na začátku byl oltáříček Nanebevzaté Panny Marie s několika málo květinami vyjadřujícími naději na smilování, které se zatím nedostavilo. Potom náměstíčko, jež nebylo z ulice vidět – pět malých přízemních bytů plných života, nad nimiž se tyčila vysoká a tmavá okna starobylých poloprázdných domů. Sluneční světlo do nich pronikalo jen pár hodin denně, jinak tam vládly stále vlhko a stín.

Taková malá vesnička v srdci města a ona byla v té vesničce cizinkou.

Šla se skloněnou hlavou a zvednutým límcem, který jí zakrýval z poloviny tvář, šátek pak druhou polovinu. Starý pánský kabát vytaháný dlouhým používáním, boty s lepenkovou podrážkou. Dávala pozor, aby nešlápla do kaluže, jinak by musela být celý den v mokrých botách. A ona potřebovala, aby jí nohy dobře sloužily od rána do večera při práci v obchodě s látkami na ulici Toledo. Šla rychle podél zdí a dívala se na zem. Cítila na sobě nevraživé pohledy, které ji sledovaly z oken. Cítila nenávisť.

Naštěstí se toho večera měla vrátit dříve než její syn, bude tedy moci smazat ten nápis. Byl napsán křídou nebo vápnem, bude stačit voda. V minulosti se to už stalo. Nějaký mizera to vyryl nožem a ona to musela škrábat celou hodinu. Gaetano se jí zeptal, co to znamená. „Nic,“ odpověděla. „Nic, nemají nic jiného na práci.“

Ironicky se pouсмála do límce. Děvka! Ona, která dva roky necítila mužské pohazení a vyhýbala se všem pohledům. Ona, která měla

v životě jen jednoho muže, který jediným zůstane navždy, protože její Gennaro zemřel a ona na sobě žádné jiné ruce nesnese.

Na rohu uličky stál, jako každého rána, don Luigi Costanzo. Ráda by se mu vyhnula, ale když jednou změnila trasu, tak večer přišel klepat na dveře jejího přízemního bytu. Vzal ji za paži tak, že ji to bolelo, a vmetl jí do vyděšené tváře, ať už to nikdy více nezkouší, že si pro ni přijde kamkoli. Gaetano to v šeru bez hlesnutí pozoroval, ale v očích se mu zrcadlil výkřik. Ona ho uklidnila pohledem. „Neboj se, můj milý synku, teď ten mizera odejde.“ Don Luigi byl mladý, ale říkalo se, že už dva lidi zabil: camorrista postupující v kariéře a budoucí boss čtvrti. Byl ženatý, během dvou let se mu narodili dva synové, tak co po ní chtěl? Tys mně popletla hlavu, musím tě mít. A jak jsem ti popletla hlavu, když jsem se na tebe ani nepodívala? Když žiju jako otrokyně, pracuju od rána do večera, abych nasytla svého syna a nechala ho vyučit řemeslu, aby se uživil a měl nějakou budoucnost?

A pod pohrůzkou, že začne křičet, zostudí ho a řekne to jeho mladé manželce anebo ještě lépe tchánovi – pravému bossovi čtvrti, ho vyhodila. Odešel. Předtím se usmál na chlapce ďábelským úsměvem. „To je pěkný mladík,“ řekl. „Jemné maso pro něž.“ Filomena plakala celou noc.

Stařena obrátila druhou kartu z hromádky. Mečová sedmička. Ruka zkroucená jako větev stoletého dubu se krátce zachvěla, svráстила obočí. Emma zadržela dech a ani nemrkala. Česnek, moč. Křik dětí z ulice. Morfologie osudu.

Filomena zrychlila krok, jak to jen bylo v rozbitých botách a na mokrém kamenném povrchu možné. Snažila se muži vyhnout, ale on se rychlým pohybem ocitnul přímo před ní. Zastavila se se kloněnou hlavou a tváří schovanou v límci. On udělal pusou směšný zvuk napodobující dlouhý polibek. Zůstala bez hnutí a čekala. On si vyndal ruku z kapsy a natáhl se po Filomeně, která ucouvla. Pak jí řekl: „Filomeno, je to jen otázka času.“ Času, pomyslela si. On posměšně řekl: „A proč si tak zahalená? Vypadá to, jako by ses styděla. Stydíš se?“ Obešla ho a

vydala se rychlým krokem k ulici Toledo. *Ano*, pomyslela si, *stydím se*. Filomena Russová se styděla za svou nejhorší vadu, své prokletí. Filomena Russová byla nejkrásnější žena ve městě.

Stařena obrátila třetí kartu: pohárové eso. Semknuté rty. Jakási moucha nalétla na okenní sklo a zaznělo to jako výbuch. Emma si uvědomila, že si dala ruku na krk. Cítila nečekané bušení. Chodidla měla zmrzlá. Další karta, čtvrtá: pětka mečů. Výraz stařeny se nezměnil, ale ruka se jí třásla.

Časem se naučila, jaká karta symbolizuje muže, kterého miluje: jezdec holí. Vyšel pokaždé, od začátku spolu s kartami, které naváděly k útěku, ke změně života. Proč tentokrát, zrovna když se rozhodla, tam nebyl?

Stařena otočila poslední kartu hromádky, poslední možnost. Nebyl to ani jezdec, ani král. Byla to mincová královna. Emma si s nelibostí všimla, že stařeně ukápla z oka slza.

Filomena čekala, až první zákaznice vstoupí do obchodu s látkami, kde pracovala. Čekala na rohu ulice zahalená do kabátu a s šátkem pevně na hlavě, nevšímajíc si větru. I když by ráda pocítila na kůži příjemné teplo velkých kamen v obchodě, která byla určitě již roztopená, nemohla ještě vejít dovnitř. Věděla, že majiteli obchodu panu De Rosovi záleželo na tom, aby v obchodě bylo příjemně hned od jeho otevření. Byl přesvědčen, že prochládlé zákaznice se tu rády zastaví a budou si vybírat... a tudíž kupovat.

Ale věděla také, že padesátiletý pan De Rosa, už dědeček, ji už nějakou dobu vyhrožoval: „Filomeno, já tě vyhodím, pokud se mnou nepůjdeš, hned tě vyhodím. Ale jestli budeš poslušná, udělám tě bohatou, dám ti dary, klenoty. Očarovala jsi mě, Filomeno. Pobláznila jsi mě a musíš mě vyléčit.“

Promluvit s jeho manželkou by bylo zbytečné. Její slovo by stálo proti slovu váženého muže známého seriózností a láskou k rodině. Přinejmenším by ji vyhodila a ona si nemohla dovolit přijít o práci, ne do-

kud byl Gaetano v učení. Musel by dělat podřadné práce, při kterých by hladověl celý život. A Gaetano byl na prvním místě. Filomena Russová čekala vzpřímeně na rohu ulice, svou krásu schovávala pod starým kabátem a mlčky plakala.

Kapitola sedmá

Ricciardi opustil svou kancelář v osm večer. Nedopřál si mnoho přestávky. Okolo jedné sešel na pizzu, kterou si koupil u pojízdného stánku přiváben stoupajícím dýmem, který vycházel jako poznávací znamení z hrnce s olejem. Chůva Róza by nejen nesouhlasila s touto volbou, ale navíc by brblala celé hodiny, že mu nezáleží na zdraví. „To si můžete rovnou střelit kulku do hlavy,“ řekla by. Raději bude tvrdit, že oběd vynechal.

Nebyl to pěkný den. Strávil ho vyplňováním formulářů, které pak budou putovat od stolu ke stolu až donekonečna. Často se cítil jako ubohý účetní, který nebyl schopen pochopit ustálené vzorce, kterými popisoval zlo, které potkal a jež se snažil vysvětlit. Jako by se daly zvrhlosti, krvelačné emoce, hněv a nenávist zapsat do protokolu.

Ne, že by mu zločiny chyběly, spíše pohyb a vzduch. Zavřený mezi čtyřmi stěnami se cítil nesvůj, i když si byl plně vědom toho, co ho čekalo venku. Odjakživa byl takový. Pravděpodobně památka na život na koleji, kde strávil své dospívání. I tehdy se mu ostatní vyhýbali, cítil na sobě nepřírozenou bolest, kterou měl uvnitř. Žil osaměle a nerušeně i v prostředí krutých kluků připravených potrestat i tu nejmenší odlišnost. Nepamatoval si, že by tím nějak zvlášť trpěl, celkem vzato mu takto bylo lépe. *Co bys tak mohl vyprávět kamarádovi, pomyslel si, když jsi poznal tu Záležitost? To, co ti říkají mrtví?*

Na chodbě byla tma, skoro všichni odešli domů. Bylo to tak každý den, přicházel první a odcházel poslední.

Věděl, co teď uvidí. A taky je viděl – stáli tam bok po boku na druhém schodu prázdného, širokého schodiště, jako dva staří kamarádi. Policajt a zloděj, jako v dětských hrách.

Svým způsobem tvořili raritu v rámci Záležitosti. Uplynuly dva roky a Ricciardi je stále viděl, nejasně světélkující obrysy v pološeru. Možná z toho obrovského překvapení, nebo protože byli dva. Vzpomínal si dobře na tu příhodu, zapsala se do dějin. Jeden malý recidivista zatčený za rvačku vytáhl jednomu z policistů, co ho doprovázeli do cely, revolver a střelil se do spánku. Osudná náhoda: výstřel prošel hlavou a nezastavil se, ale zasáhl policistu po jeho levici.

Když šel Ricciardi okolo té dvojice, slyšel jako už mnohokrát to, co opakovali bez odpočinku. Recidivista říkal: „*Nevrátím se tam, já se tam dovnitř nevrátím!*“ A policista: „*Marie, Marie, jaká bolest.*“ Nevoloal Panu Marii, volal manželku.

Pravá strana věžňovy hlavy, ta prostřelená kulkou, byla zdevastovaná: široký otvor, celá tvář pryč. Na levé straně jen malá rána po kulce, která tudy vyšla, aby se vryla do hlavy policajta. Ten měl pravé oko červené, jako by mu do něj vlétla muška a přitom to byl odraz krve, která zaplavila mozek. S očima sklopenýma na schody Ricciardi viděl, aniž by se díval a neslyšně zašeptal s mrtvým policajtem: „*Marie, jaká bolest!*“, jako by to byl konec nějakého známého vtipu. Rychle prošel přivřeným vchodem a vrátnému, který mu zasalutoval, neoplatil jeho nepřátelský pohled. Musel na vzduch.

I v tuto večerní hodinu, kdy už byly obchody a kavárny zavřené, se to na ulici Toledo hemžilo živými i mrtvými. Před šedesáti lety ulici Toledo přejmenovali na ulici Roma, ale pro místní se jméno nezměnilo – jmenovala se Toledo, když ji Španělé udělali, Toledem byla i dnes, když po ní šel Ricciardi a proplétal se mezi žebráky, kteří chtěli chléb, peníze a pozornost. Mohli tu ulici pojmenovat jakkoli, její jediné, pravé jméno bylo „rozhraní“. Hranice, která rozděluje dva tak odlišné lidské světy, jako je den a noc, na věčnou tichou válku. Každý z těch, co se snažil zachytit okraje jeho kabátu, si myslel, že je nositelem zvlášť ubohého osudu. Ve skutečnosti nekonečné barvy utrpení pocházely ze dvou primárních potřeb: zajistit si nesmrtelnost rozmnožením a nasytit

sebe a vlastní rodinu. Moc a provinění, čest a hrdost, blahobyt a závist: všechno to byly děti hladu a lásky.

Enrika jedla, zatímco otec diskutoval se švagrem. Byla zvyklá na ty dlouhé politické debaty u večeře. Jak jí, která byla nejstarší dcerou, tak i matce a sourozencům bylo jasné, že se jim nelze vyhnout ani se do nich vložit či změnit téma. Bylo lepší se najíst a nechat je pokračovat po večeři u rádia. Ona na tu chvíli nedočkavě čekala celý den a možná i v noci, plná touhy jako ve snech. Uměla výborně předstírat, že sleduje diskusi, ale přitom se toulala ve svých myšlenkách. Nedočkavě čekala, až všichni dojedí a odeberou se vedle a nechají ji poklidit po večeři. Byla to rutina, kterou měla ráda. Její tvrdohlavá, milá, introvertní a citlivá povaha ji vedla k pořádku a přesnosti. Měla ráda čistotu a respektování rolí a kuchyň byla jejím malým královstvím. Nechtěla pomoc ani mít kolem sebe lidi.

A pak, měla schůzku.

Kapitola osmá

Ricciardi jedl a chuva Róza ho při tom pozorovala.

Tak to bylo každý večer. Přál si, aby šla už spát, protože jí bylo sedmdesát a od úsvitu byla na nohou. Ona ale ze své zásady, že nepůjde spát dříve, než uvidí snědno, neslevila. On by se rád vyhnul obvyklým pokrmům. Ona si stěžovala, že mu nemůže vařit nic zvláštního. On by si rád duševně odpočinul. Ona trávila celý den nabíjením baterií svými stížnostmi a čekala na jeho příchod, aby si je na něm vybila. *Prostě idylka*, pomyslel si Ricciardi, když jedl bez chutě již potřetí v tomto týdnu těstoviny s rajčatovou omáčkou.

„Máte tak uspěchaný život. Jen se podívejte, včera ostříhané vlasy a už vám zase padají do očí. A pak jste tak bleďý, že vypadáte jak přízrak!“ Ricciardi se pousmál. „Vidíte vy vůbec někdy slunce? Například dnes je cítit krásná vůně, která přichází z lesního parku Capodimonte, šel jste se ale alespoň na chvilku projít do parku před policejním ředitelstvím? Že ne? Já to věděla! Co má chudák stará ženská dělat, musí zemřít s prokletou myšlenkou, že vás tu nechá opuštěného? Copak si nechcete najít pěknou holku a založit rodinu, mě dát do hospicu a nechat mě v klidu umřít?“

Ricciardi vážně přitakával, občas zvedl i pohled od talíře, jako že se ho dotýká neštěstí chůvy, kterou potkal ten hrozný úděl starat se o něj. Ve skutečnosti neslyšel ani jedno slovo. I přesto by mohl opakovat to bédování s absolutní přesností, protože dřív ho slyšel už tisíckrát. Jako obyčejně přemýšlel o něčem jiném a Róze čelil, jako se to dělá s deštěm – počkáte, až přestane, přičemž se snažíte zmoknout co nejméně. Kdyby se snažil zasáhnout do hovoru, strávil by celý večer přesvědčováním své chůvy, že svůj život žije tak, jak ho žít chtěl.

A pak, měl schůzku.

Enrika poklízela. Celá rodina se jako každý den vesele přesunula do vedlejší místnosti, a tím byl oddálen hluk a nepořádek z jejího království a ona se kolem sebe mohla spokojeně rozhlédnout.

Nebyla hezká, neohlédli byste se za ní, kdybyste ji viděli, když šla ulicí Santa Teresa na mši nebo když šla koupit zeleninu k pojízdnému stánku na rohu. Vysoká, snědé pleti, s brýlemi na krátkozrakost a s obroučkami ze želvoviny. Bylo jí čtyřiaadvacet a nikdy neměla žádnou známost. Pravda, nebyla krásná a nestarala se o módu, ale měla svůj půvab v úsměvu či pomalých, přesných pohybech a v pečlivých úkonech, které vykonávala levou rukou.

Vystudovala na učitelku a ráno doma soukromě učila děti rodičů, kteří byli zoufalí, protože jejich děti nechtěly chodit do školy. Ona svým klidným hlasem a bez používání trestů dokázala zkrotit i ty nejzvlčilejší. Otec i matka často starostlivě hovořili o tom, že nemá žádnou známost, ale přestali už s dohazováním synů svých známých. Ona tyto známosti se zdvořilostí a rozhodností vždy odmítla.

Ricciardi vešel se sítkou na hlavě a s rukama v kapsách domácího županu do svého pokoje. Stará olejová lampa na nočním stolku vrhala žluté světlo na skromný nábytek: jednu židli, malý psací stůl a dvoukřídlou skříň. Stál blízko postele zády k oknu. Cítil v kapsách své studené, zpocené ruce, rychlý dech a bušení ve spáncích.

Dlouze se nadechl, otočil se a udělal dva kroky vpřed.

Enrika zahlédla koutkem oka světlo z okna naproti – přes malou ulici. Maximálně pět metrů: tu vzdálenost počítala již tisíckrát. A asi o metr výše a ani to ne. Vzdálenost, která vypadala nekonečná. Nevyměnila by za žádný pocit tu minutu očekávání, kdy se objevil jeho obrys po rozsvícení světla. Bylo to jako otevřít okno a čekat na zafouknutí vánku do obličeje nebo mít žízeň a přiblížit si skleničku k ústům. Postava v protisvětle měla paže založené nebo volně podél těla a ruce pravděpodobně v kapsách. Nehybná. Žádný pohyb, ani zamávání, žádný pokus o navá-

zání kontaktu, až na to, že tam každý večer v devět třicet byla. Ona by si to nenechala ujít za nic na světě. V klidu dokončila jemnými pohyby úklid kuchyně, potom si sedla do křesla u balkónu v kuchyni a vzala si do klína rámeček s vyšíváním nebo knihu, kterou měla rozečtenou. Pod tím pohledem se usmívala a čekala.

Ricciardi ji pozoroval, jak vyšívá. Díval se na ni a mluvil k ní. Vyprávěl jí o svých trápeních a ona mu pomáhala rozuzlit tu spleť myšlenek. Jistě, bylo to divné. Pozoroval přes dvě okenní skla pomalé pohyby, do kterých se více než před rokem zamiloval. Do jejích pohybů, čtení, vyšívání. Do ní. Domníval se, že od svého narození neviděl na světě nic krásnějšího než ten způsob dívčina vyšívání. A přece nebyl schopný ji oslovit. Muž s kamennou tváří před hnusnými zločiny byl tou myšlenkou terorizovaný. Před několika měsíci se s ní náhodou setkal, a to u zelinářského stánku, ale trapně utekl, přičemž za sebou zanechával stopu popadané brokolice. Ona se na něj podívala a přitom naklonila hlavu na stranu způsobem, který dobře znal, a za brýlemi s obroučkami ze želvoviny přivřela oči. A on, muž jindy bez bázně, zbaběle utekl.

Kdybys věděla, láska moje. Kdyby sis tak mohla jenom představit!

Ve vzdálenosti pěti metrů dívka, která uměla čekat, vyšívala steh po stehu. A na vyšívacím rámečku viděla mimo povlečení na svou rádoby výbavu i dvě zelené oči, tak neznámé a současně tak důvěrně známé. Myslela si, že dvě cesty, které jsou předurčeny k tomu se spojit, se dříve či později spojí, třeba po mnoha kilometrech. A v myšlenkách se vrátila s jistým zahanbením k návštěvě před dvěma dny, na to divné místo, kam se nechala dovléci kamarádkou a kam by bývala sama nešla ani ve snu. Vzpomněla si, na jaké otázky se ptala, a na odpovědi, které jí byly dány bez zaváhání, jako by byly napsány v knize daleké budoucnosti.

S nakloněnou hlavou na stranu se Enrika při vyšívání usmála a přemýšlela nad něčím, na co by Ricciardi nikdy nepřišel.

Myslela na jezdce holí.

Kapitola devátá

Jeviště, prach, světla. To chci cítit, to chci vdechovat. Jako malý jsem byl chudý, trpěl jsem zimou a hladem. Ale už tehdy jsem věděl, že mi jednou budou tleskat, že je ohromím a dojmu. Odjakživa jsem byl pěkný, uměl jsem krásně vypravovat a učarovat slovy. Nikdo to neuměl tak jako já, to mi moje matka vždy říkala.

Kolik úsilí to matku stálo, aby mi nechybělo nadšení a odvaha se do toho pustit. Zpíval jsem a tančil na různých oslavách a svatebních hostinách. Mezi hlupáky, kteří si nevážili toho, co vidí. Kouzlo slov a kouzlo pohybů: moje vášeň. Hlas je nástroj. Víím, že jsem hezký. Odjakživa jsem byl hezký. Moje matka mi to řekla jako první a pak se mi to potvrdilo.

A ta krása se stala mojí zkázkou, mým omezením. Líbím se ženám a muži se zžírají žárlivostí. Moje máma říká, že život je jedno velké divadlo. A svým způsobem hraje i ona. „Synku můj, ani si neumíš představit, kolikrát jsem to jen hrála,“ říká mi. „Ale zatleskám si sama sobě za peníze, co najdu v kapse. Dělej to jako já. Peníze! Ty jsou potleskem.“

To říká moje máma, ale já si to nemyslím. Podle mne, pokud jsi dobrý, tak ti musí tleskat všichni. Žádný namyšlenec se nesmí postavit mezi tebe a úspěch, který si zaslouhuješ. Takže já to udělám tak, abych si mohl koupit divadelní společnost, a když to bude třeba, i celé divadlo.

Pak se uvidí.

Concetta Iodiceová se dívala z okénka do ulice. Bylo pozdě, Tonýno tu měl být už nejméně před hodinou, pizzerie zavřela již před pěknou chvílí. Řekl jí, aby šla napřed, že musí ještě něco zařídit. Nikdy by nepolemizovala o příkazu manžela, ale cítila úzkost, dělala si starosti.

Právě díky pizzařově veselé povaze bylo snadné číst v jeho myšlenkách. Když něco neklapalo, okamžitě si toho Concetta se starou tchyní Assuntou všimly a vyměňovaly si chápavé pohledy. Už několik dní jim něco nehrálo. Věděly, že obchod nejde tak, jak doufaly, a že dluh na otevření restaurace byl vysoký. Možná trápilo Tonýna právě to. Už si nezpíval, když se holil, vycházel do schodů co noha nohu mine, rozpačitě zdrazil a den předtím dal dokonce nejstaršímu synovi pohlavek, protože na něj volal zvýšeným hlasem. To se nikdy nestalo.

Assunta přišla za Concettou k oknu.

„Děti už spí. Nevidíš ho?“

Aniž by se otočila, smutně se pousmála a zvedla hlavu. Svírala ji úzkost, stále víc a více. Tchyně jí položila ruku na rameno, ona ji pomalu stiskla. Společná láska, společný strach.

Když ho uviděla zahrnout za rohem, pocítila velkou úlevu, ale jen na chvíli. Šouravý krok, ohnutá záda. Vypadal jako stařec. Utíkala otevřít dveře, v jejím stínu Assunta, která lomila rukama. Pomalé kroky po schodech v tichu starého, tmavého domu. Poslední rampa schodiště. Concetta nedočkavě a se strachem hledala pohledem Tonýnovy oči.

Tonýno celý bledý, zpotený, s vlasy pod čepicí přilepenými na čele, koukal do prázdna. Prošel kolem manželky a pomalu jí stiskl paži. Žena pocítila na kůži teplo jeho ruky.

„Necítím se dobře, asi horečka. Půjdu si lehnout.“

Concetta se podívala na zem, kudy prošel manžel. Zanechal za sebou stopu, jako by měl mokré boty.

Na pohled to byly dvě obyčejné děti. Jako ty ze Španělské čtvrti nebo z ulic okolo přístavu. Pohybovaly se v houfu jako ptáci, hlučně a čile. Holky byly k nerozeznání od kluků, všichni stejně špinaví a oblečení do hadrů. Ne jako ti druzí – monotónní malí námořníci či *balila*, kteří pochodovali jako vojáci přes náměstí Plebiscito. Tyhle děti měly oho-

lené hlavy kvůli vším, bosé nohy s kůží tvrdší než podrážky, fialové od omrzlin a co nejlépe zabalené do roztrhaných cárů.

Gaetano a Rituška vyrůstali společně. Jemu nebylo ani třináct a jí dvanáct, ale i když na to jejich těla neukazovala, stačilo se jim podívat do očí, abyste uhodli jejich věk. Staří, zestárlí tím, co si pamatovali, tím, co viděli a stále vídávali.

Matně si pamatovali šťastnější chvíle, kdy byli ještě naživu jeho otec a její matka a oni byli v hejnu ptáčků, kteří se každé ráno rozlétli uličkami, které tvořily jejich domov. Ale bylo tomu už dávno, co sedávali na schodech kostela Santa Maria delle Grazie a povídali si. Přitom příležitostně prosili o drobné staré uspěchané dámy, které šly na polední mši. Od té doby, co se Gaetano učil na zedníka, se jim zřídkakdy podařilo spolu mluvit. Ale ani to nebylo potřeba, poznali i tak, jestli je něco nového; podle jeho vrásky uprostřed obočí a podle koutků jejich úst. Chovali se jako staré páry, co se znají tak dobře, že jim ke vzájemné komunikaci stačí jen gesta.

Večer, než šli domu, sedávali na zemi v pasáži Galleria Umberto Primo, zrovna jako teď. V tichosti sbírali odvahu k tomu, aby šli domu.

Concetta Iodiceová zůstala vzhůru celou noc a pozorovala manžela, jak spí. Měla strach, že mu stoupne teplota, že mu bude špatně a ona si toho nevšimne. Toho se vždycky bála. Její otec takto v noci zemřel, když maminka, ona i sourozenci poklidně spali. Večer tu byl a ráno už ne. Jedno oko pootvřené, druhé zavřené, načernalý jazyk mu visel z otevřených úst. Nechal po sobě chudé, obnošené oblečení. Ležel na posteli na boku a byl obrácený k zemi, možná hledal pomoc a nikdo ho neslyšel.

Tak Concetta seděla u postele a dívala se na Tonýna Iodiceho, majitele stejnojmenné pizzerie a restaurace, jak se zmítá v neklidném spánku. Obracel se ze strany na stranu, sténal, přikrýval se a zase odkrýval. Nezdravě vypadající obličej, zpotené vlasy na čele, rty pevně sevřené. Možná se mu něco zdálo. Concetta se snažila porozumět, co říká, ale